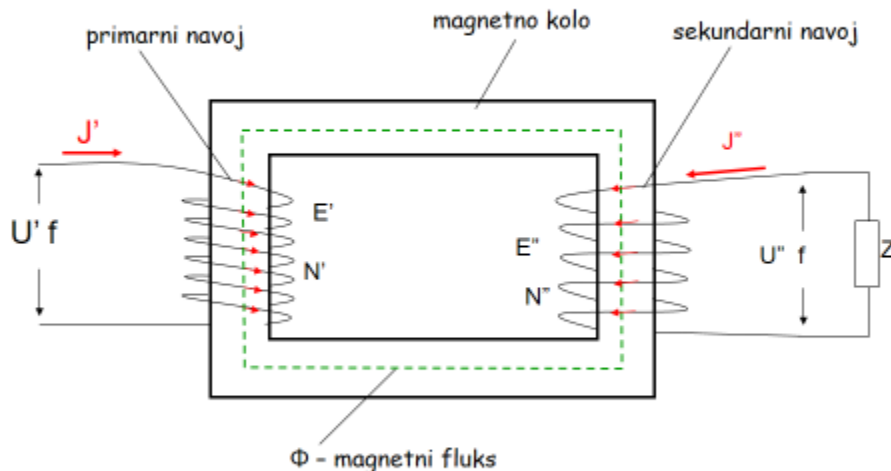

Transformator

je električni uređaj pomoću kojeg se može smanjiti ili povećati naizmenični napon. Sastoji se od feromagnetnog jezgra oko kojeg su namotani primarni i sekundarni namotaj.

princip rada transformatora

Feromagnetno jezgro se obično izrađuje od gvozdениh međusobno izolovanih limova, kako bi se presekao put vrtložnim strujama koje zagrevaju jezgro i pri tome troše električnu energiju. Da bi se smanjili ovi gubici gvozdениm limovima se dodaje oko četiri posto silicijuma. Primarni namotaj ima N_1 navojaka a sekundarni namotaj ima N_2 navojaka. Primar se priključuje na naizmenični napon čija efektivna vrednost U_1 i kroz njega teče naizmenična struja efektivne vrednosti I_1 . Struja I_1 stvara unutar namotaja N_1 i feromagnetnog jezgra promenljivu magnetnu indukciju, njene linije se uglavnom zatvaraju kroz jezgro a samo jedan manji (zanemarljivi) deo kroz vazduh, pa koeficijent sprege 1. Što peaktično znači da su Dzulovi gubici u oba namotaja jednaka nuli i da ne postoji rasipni fluks.

Ako se primar transformatora priključi na generator naizmаниčne struje a na sekundar ne priključi potrošač kaže se da je transformator u praznom hodu. Primar transformatora sa generatorom predstavlja zatvoren strujni krug pa se u njemu uspostavlja vremenski promenljiva struja koju nazivamo strujom magnećenja, jer

prouzrokuje vremenski promenljivi fluks u jezgru. Taj fluks obuhvata sekundarni namotaj transformatora pa se u njemu indukuje elektromotorna sila t.j. na njegovim krajevima se javlja napon $u_2(t)$. Ako se posmatra idealan transformator bez gubitaka tada napon između primara i sekundara može da se predstavi kao

$$U_1/U_2=N_1/N_2 , \quad \text{odnosno} \quad I_2/I_1=N_1/N_2$$

Gde su N_1 i N_2 brojevi namotaja primara i sekundara, a njihov odnos N_1/N_2 se naziva *prenosni broj transformatora*.